

بن بست ظلمانی

ترجمه و تفسیر تاریخی - سیاسی و مبانی فکری بهائیت

حسین رهنمائی - حسام سیروس

به انضمام

رساله رجوم الشیاطین فی رد الملاعین

ترجمه و تفسیر تاریخی - سیاسی و مبانی فکری بهائیت

افقیه نامدار ملا حبیب الله کاشانی

عنوان و نام پدیدآور	بن بست ظلمانی: بررسی ریشه‌های تاریخی-سیاسی و میانی فکری بهائیت/ به قلم حسین رهنمایی، حسام سیروس. به انضمام: رجوم الشیاطین فی ردالملاعین: بررسی انتقادی فرقه‌ی بابیه/ نوشته حبیب‌الله کاشانی.
سرشناسه	رهنمایی، حسین، ۱۳۴۹
مشخصات نشر	تهران: نداء زیتون، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	۳۲۰ ص. مصور
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۵۵۶۰-۰۴-۶
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع	بابی‌گری - دفاعیه‌ها و ردیه‌ها
موضوع	بهائی‌گری - دفاعیه‌ها و ردیه‌ها
شناسه افزوده	سیروس، حسام، ۱۳۶۰
شناسه افزوده	کاشانی، حبیب‌الله بن علی مدد، ۱۲۶۲-۱۳۴۰ ق.
رده‌بندی کنجده	۳۴۰/۷۲۳/۱۳۹۰ BP
رده‌بندی دیویی	۲۹۷.۵۶۲
شماره کتاب‌شناسی ملی	۱۳۱۱۶۶۲

با حمایت معاونت
امور فرهنگی وزارت
فرهنگ و ارشاد اسلامی

انتشارات
نداء زیتون

نام کتاب	بن بست ظلمانی به انضمام رجوم الشیاطین فی رد الملاعین
تالیف	حسین رهنمایی، حسام سیروس - فقیه نامیار ملا حبیب‌الله کاشانی
انتشارات	نداء زیتون
شمارگان	۲۰۰۰ نسخه
نوبت چاپ	اول
صفحه‌آرایی	بزدان کریمی
(نظارت فنی و چاپ) مجری	دفتر هنری زیتون
قیمت	۳۸۰۰ تومان
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۵۵۶۰-۰۴-۶
تلفن	۶۶۹۰۹۲۵۲-۳
نمابر	۶۶۹۰۹۲۵۴
سایت	www.nedaezeyton.com
نشانی	خیابان کارگر شمالی - خیابان فرصت شیرازی - پلاک ۹ - واحد ۶ - انتشارات نداء زیتون
صندوق پستی	۱۴۱۸۵-۱۴

فهرست مطالب

- | پیشگفتار | ۷
- | تصاویر نسخ خطی و سنگی | ۱۵
- | «روز شمار تاریخ بابیت و بهائیت» | ۱۹
- | بخش اول: بن بست ظلمانی | ۲۹
- | نگاهی گذرا به روند سیاسی شکل گیری فرقه بابیت و بهائیت | ۳۱
- | بهائیت و روسیه تزاری | ۴۲
- | نقش امیر کبیر در مبارزه بابایان و بهائیان | ۵۱
- | بهائیت و بریتانیای کبیر | ۵۴
- | بهائیت و امریکا | ۶۲
- | بهائیت، پهلوی و صهیونیسم | ۶۸
- | بهائیان در برابر پهلوی | ۷۱
- | موضع گیری های آیت الله بروجردی (ره) در برابر بهائیت | ۷۳
- | موضع گیری های امام خمینی (ره) در برابر بهائیت | ۷۵
- | تحلیل تاریخی - انتقادی اعتقادات فرقه بابیت و بهائیت | ۸۷
- | بابیت | ۹۰
- | بررسی ادعاهای باب | ۱۰۷
- | بررسی آثار باب | ۱۱۶
- | بهائیت | ۱۱۷
- | میرزا حسینعلی نوری (بهاء) | ۱۱۸

- عباس افندی (عبدالبهاء) | ۱۲۵ |
- شوقی افندی | ۱۲۸ |
- تحلیلی پیرامون اعتقادات بهائی | ۱۳۰ |
- بخش دوم: رجوع الشیاطین فی رد الملاعن** | ۱۴۱ |
- مقدمه ناشر نسخه چاپ سنگی | ۱۴۳ |
- پیشگفتار مؤلف | ۱۴۷ |
- مقدمه مؤلف | ۱۵۹ |
- مدعای باب | ۱۶۳ |
- من باب الله هستم | ۱۶۳ |
- من خداوند و معبود خلائقم | ۱۶۵ |
- آنکه من پیغمبر خدا و رسول خدایم | ۱۶۶ |
- این که منم همان مهدی موعود | ۱۷۹ |
- فصولی در رد ادعای مهدویت باب | ۱۸۳ |
- فصل اول: (امام زمان کیست؟) | ۱۸۵ |
- فصل دوم: (علائم ظهور آنحضرت) | ۱۹۷ |
- فصل سیم: (خصائص آنحضرت و عصر او) | ۲۱۳ |
- فصل چهارم: (حکومت آنحضرت) | ۲۲۵ |
- فصل پنجم: (علم آنحضرت) | ۲۳۵ |
- فصل ششم: (لزوم متابعت از آنحضرت) | ۲۶۳ |
- احکام و اعتقادات بابیت از کتاب بیان | ۲۸۵ |
- خاتمه** | ۳۰۹ |
- فهرست منابع** | ۳۱۵ |

پیشگفتار

www.ketab.ir

کتاب رجوم الشیاطین از جمله آثار دانشمند بزرگ، ملا حبیب الله کاشانی؛ فقیه اصولی، متکلم و مفسر نامدار دوران قاجار است. وی به سال ۱۲۶۰ ه. ق دیده به جهان گشود. پدرش آیت الله ملا علی مدد ساوجی از شاگردان ملا احمد نراقی و سید ابراهیم قزوینی می باشد که به دعوت مردم ساوه جهت تبلیغ دین به ساوه رفته و در سال ۱۲۷۰ ه. ق در حالی که حبیب الله ۱۰ سال بیشتر نداشت به دیار باقی شتافت.

مادر بزرگوار ایشان نیز دختر میرزا حبیب الله معروف به میرزا بابای حسینی نطنزی می باشد، نام حبیب الله نیز از جد مادریش گرفته شده است. وی پس از ارتحال پدر، تحت سرپرستی یکی از شاگردان پدرش به نام آیت الله سید حسین کاشانی تربیت یافت و تحت نظارت ایشان به تحصیل مدارج عالی علمی همت گمارد به گونه ای که در سن ۱۶ سالگی اجازه روایت دریافت نمود و در سن ۱۸ سالگی به درجه اجتهاد نائل شد.

ایشان در طول دوران با برکت عمر خویش موفق به تألیف صدها جلد کتاب و تربیت ده ها تن از دانشمندان زمانه خود گردید.

سرانجام این عالم بزرگوار دینی در روز سه شنبه ۲۳ جمادی الثانی سال ۱۳۴۰ ه. ق دیده از جهان فرو بست و در مقبره ای که خود در زمان حیاتش تهیه کرده بود در مزار دشت افروز واقع در جنوب شرقی کاشان به خاک سپرده

شد.

● حیات علمی و معنوی ملاحیب

مرحوم آیت‌الله ملاحیب‌الله کاشانی از محضر بزرگان دین کسب فیض نموده و سال‌ها افتخار شاگردی اساتیدی چون: آیت‌الله سید حسین کاشانی، شیخ محمد اصفهانی، ملاهادی مدرس تهرانی و حاج میرزا ابوالقاسم تهرانی مشهور به کلانتر را داشته است.

وی در سفرهایی که به برخی از شهرهای ایران و عراق داشته است به محضر بزرگانی چون: ملاحمد نراقی، میرزا مهدی کلباسی، ملاعلی کنی، ملاآقا دربندی، حاج ملاجعفر تهرانی، شیخ عبدالحسین معروف به شیخ‌العراقین و حاج میرعلی نقی کرلایی شرف‌یاب شده و ره‌توشه‌های ارزنده‌ای از آن بزرگواران دریافت داشته است.

از شاگردان ایشان می‌توان به میرسید علی یثربی، ملاعبدالرسول مدنی، سید فخرالدین امامت، حاج شیخ محمد غروی، میرزا حسین محلاتی و سید خلیل‌الله فقیه اشاره کرد.

● آثار و تألیفات

از جمله ویژگی‌های کم‌نظیر آیت‌الله شریف کاشانی می‌توان به کثرت و تنوع تألیفات ایشان اشاره کرد. چرا که مشهور است ایشان بالغ بر ۳۰۰ عنوان کتاب به رشته تحریر درآورده ولی تنها حدود ۲۰۰ عنوان از آنها احصا گردیده و در دسترس می‌باشد و یکی از علل مفقود شدن و یا ناشناخته ماندن برخی از تألیفات ایشان بنا به قولی از خود ایشان، آن بود که برخی از طلاب و شاگردان‌شان جهت استسناخ آنها را به امانت گرفته و دیگر بازنگردانده‌اند.

تنوع تألیفات آن بزرگوار در موضوعات گوناگونی چون: فقه و اصول، کلام، تفسیر، عرفان، اخلاق، ادبیات، حدیث، شعر، فضیلت‌های اهل بیت (علیهم‌السلام) و شرح دعای باشد. در موضوعات متفرقه‌ای چون علوم غریبه، تجوید، بیان، علم‌الخط،

علم رجال، درایه و بدیع نیز نگارشات و آثاری از آن بزرگوار در دست می‌باشد. مشهورترین و مهم‌ترین اثر علمی ایشان کتاب گرانقدر «منتقدالمنافع فی شرح المختصر النافع» است که بزرگانی چون آیت‌الله خوئی (ره) آن را تایید و تحسین نموده و آیت‌الله گلپایگانی (ره) نیز فرموده‌اند: این کتاب کم‌تر از جواهرالکلام نیست و سزاوار است که کتاب درسی حوزه‌های علمیه باشد. این اثر در سال‌های اخیر با پشتیبانی دفتر مقام معظم رهبری و همت دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم به چاپ رسیده است.

از کتب کلامی ایشان می‌توان به «رجوم الشیاطین»، «شمس‌المشارق» و رساله‌ای در «رجعت» اشاره کرد. مشهورترین کتب عرفانی آن عارف بزرگوار نیز اسرارالعارفین، دره‌اللاهوت و ساقی‌نامه می‌باشد.

شرح ادعیه و زیاراتی چون: زیارت عاشورا، زیارت وارث، دعای سحر، جوشن صغیر، ثنمی قریش، مناجات خمسه عشر و صحیفه سجادیه از جمله کتب و آثار این عالم دینی قلمداد می‌شود.

ملاحیب، برخی از سوره‌های مبارکه قرآن مجید را تفسیر نموده که از جمله آن: تفسیر سوره فاتحه با عنوان الانوارالسالکین، تفسیر سوره دهر با عنوان بوارق‌القهر، تفسیر سوره کوثر با عنوان درةالرزق و تفسیر سوره‌های مبارکه دیگری چون: توحید، جمعه، اعلی، فتح و ملک می‌باشد.

این عالم فرزانه در شعر و ادبیات نیز تبحر داشته و آثاری چون: گلزار اسرار، تشویقات‌السالکین، تنبیهات‌الغافلین و نصیحت‌نامه (از کتب اخلاقی) را در قالب مثنوی سروده و از وی قصیده، غزل، رباعی و دوبیتی‌هایی نیز برجای مانده است.

نکته قابل توجه این که از میان حدود ۲۰۰ عنوان کتاب موجود از آیت‌الله ملاحیب، بیش از ۵۰ عنوان به زبان فارسی به رشته تحریر درآمده که از جمله آن کتاب‌های: رجوم‌الشیاطین، گلزار اسرار، تشویقات‌السالکین، ساقی‌نامه و کتاب‌هایی است که در فضیلت‌های اهل بیت (علیهم السلام) نگاشته است مانند: مجالس‌الابرار، وسیلة‌المعاد، ذریعة‌المعاد، اسرار حسینیه، کتاب تاریخی تذکرة‌الشهداء و همچنین تفسیر

سوره جمعه، و مکاسب در فقه و ... می باشد و شاید بتوان گفت که آن جناب در کلیه موضوعات متنوع تألیفات شان، حداقل یک کتاب به زبان فارسی نگاشته اند.

● کتاب رجوم الشیاطین

روحیه تکلیف مدارى و ادای وظیفه‌ای که آن دانشمند یگانه بدان متصف بود باعث شده بود که در طول عمر شریف خود همواره به دنبال پاسخ‌گویی به معضلات علمی، فقهی و کلامی زمان خود باشد. از جمله معضلات بزرگی که زمانه زندگی این دانشمند، شاهد وقوع آن بود ظهور فتنه‌ای به رهبری سید علی محمد شیرازی بود که فرقه‌ای تحت عنوان «بابیه» در ایران تأسیس نمود. سید علی محمد شیرازی، معروف به باب جوانی بود که در حدود سال ۱۲۶۰ ه. ق ادعای نبی‌ت امام زمان (عجل الله تعالی فرجه) نمود و اندکی بعد سخن از قائمیت به میان آورد. پس از آن ادعای نبوتش چشمان مردمان زمانه اش را به تعجب واداشت و در نهایت نیز سخنانی از وی نقل شد که بوی الوهیت از آن به مشام می‌رسید.

این که به چه علت دعوی «باب» در جامعه آن روز عده‌ای را به دور خود جمع کرد، خود مجالی واسع می‌طلبید تا با بررسی زمینه‌های اجتماعی، سیاسی و تاریخی آن زمانه، علل جدی شدن این فتنه معلوم گردد. هر چه که باشد انتشار این ادعا، درگیری‌ها، و اختلافاتی که در جامعه‌ی آن زمان در پی داشت، فقیه بزرگ ملاحیب‌الله کاشانی را بر آن داشت تا با نگارش اثری جامع، علمی و روان به زبان فارسی، تکلیف خود در این زمینه را ادا نماید و بدین وسیله دستور پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) به دانشمندان در خصوص اظهار دانش خود در مقابل بدعت‌ها و انحرافات را جامعه‌ی عمل پوشاند.

۱- اذا ظهرت البدع فی امتی فلیظهر العالم علمه فمن لم یفعل فعليه لعنة الله: هرگاه در میان امت من بدعتی آشکار شد، بر عالمان دینی است تا با اظهار دانش خود به افشاگری و مبارزه با آن بپردازد و اگر چنین نکند پس لعنت خدا بر او باد: اصول کافی، ج ۱، ص ۵۴

چاپ سنگی که در آن زمان، تازه رونق گرفته بود، ایشان را بر آن داشت تا پس از انتشار کتاب به صورت خطی، نسخه‌ی چاپی آن را نیز با همت یکی از افراد متدین و ثروتمند - در سال ۱۲۸۵ ه.ق - در دسترس خواستارانش قرار دهد. ما نیز با توجه به گسترش فعالیت‌های تبلیغی فرقه‌های گمراه‌کننده به ویژه بهائیت، بر آن شدیم تا کتاب رجوم الشیاطین را تصحیح نماییم؛ پس به جستجو در مخازن کتابخانه‌های مشهور کشور برای پیدا کردن نسخه‌های چاپی و خطی آن پرداختیم. ماحصل این جستجو حاکی از آن بود که این کتاب فقط یک بار، آن هم به شکل سنگی توسط علی اکبر شمس‌الواعظین در سال ۱۳۲۲ ه.ق به چاپ رسیده است. نسخه‌هایی از این چاپ در کتابخانه‌ی مرحوم آیت‌الله مرعشی نجفی،^۱ کتابخانه‌ی ملی جمهوری اسلامی،^۲ کتابخانه‌ی مجلس شورای اسلامی،^۳ کتابخانه‌ی مرکزی استان قدس رضوی،^۴ مرکز دایرة المعارف بزرگ اسلامی^۵ و چند کتابخانه‌ی شخصی از جمله کتابخانه‌ی مرحوم آیت‌الله آل داود یافت گردید.^۶

علاقه‌ی نوادگان مرحوم آل داود به در اختیار عموم قرار دادن کتب کتابخانه‌ی قدیمی جدشان و همچنین آشنایی ما با آقای سید محمد صالح آل داود، باعث شد تا ایشان با روی باز، مصححان را در استفاده از کتب این کتابخانه یاری نمایند و بدین ترتیب قدم‌های اول جهت شروع مراحل تصحیح این کتاب هرچه سریع‌تر برداشته شد. کاوش‌های بعدی برای یافتن نسخه‌ی خطی این کتاب، ما را به دیدار با حجت‌الاسلام حسین شریف، متولی حفظ و نشر آثار آیت‌الله

۱- شماره رکورد: ۴۰۷۸۵

۲- شماره بازیابی: ۹۳۵۷ ن. ۱. ت. ۵۵۵۴۰۶

۳- شماره بازیابی: ۱۲۹۱۶ ۵۱۳۰۳ ۱۰۱۲۱

۴- شماره ثبت اموال: ۱۲۹۱۹

۵- شماره ثبت: ۴۸۷۹۵

۶- کتابی با همین عنوان رجوم الشیاطین به ضمیمه رد باب خسران ماب به قلم محمد کریم بن ابراهیم کرمانی (۱۲۸۸-۱۲۲۵ ه.ق) به زبان عربی و در رد بابی گری و بهائی‌گری در سال ۱۲۶۸ ه.ق در تبریز به چاپ رسیده است.

ملاحیبب‌الله کاشانی - که یکی از نوادگان ایشان بود- نائل ساخت. اما وی نیز از فقدان این کتاب در بین آثار خطی برجای مانده از آن مرحوم، خبر داد تا آن که بالاخره جستجوی ما منجر به یافتن نسخه‌ای خطی از این کتاب در کتابخانه «مرکز احیاء التراث الاسلامی» زیر نظر حجت‌الاسلام اشکوری واقع در شهر قم گردید و همین نسخه به عنوان منبع اصلی، جهت تصحیح کتاب موضوع کار قرار گرفت. موارد اختلاف نسخه‌ی چاپ سنگی با نسخه‌ی خطی که ممکن است حاصل بازنگری مؤلف هنگام چاپ آن بوده باشد در زیر نویس، همراه با رمز «نص» به معنی «نسخه سنگی» درج شده است.

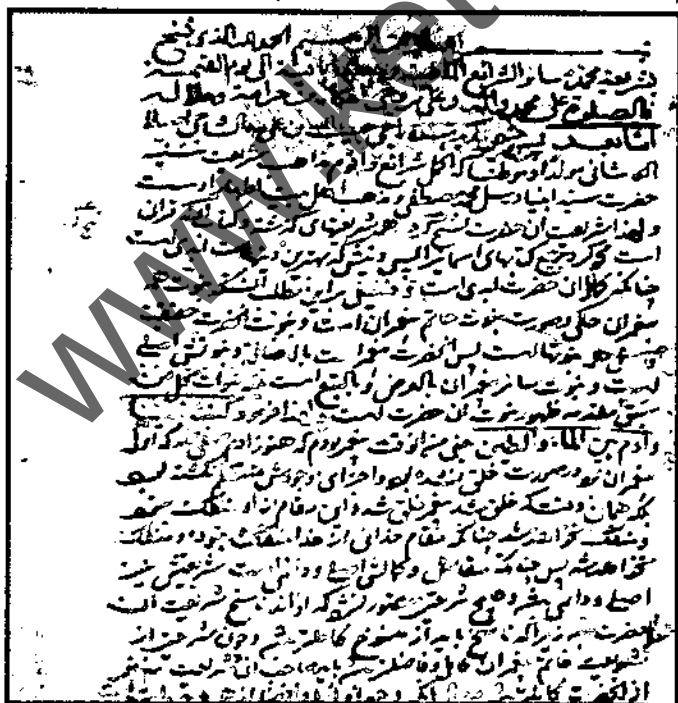
پس از تهیه‌ی نسخه‌ی تایپی و تصحیح و مقابله با نسخه‌ی خطی و نسخه‌ی چاپ سنگی کتاب، منبع‌یابی متون روایی و ارجاع نقل قول‌ها به منابع آن در دستور کار قرار گرفت و با توجه به این که نویسنده‌ی محترم علی‌رغم استفاده فراوان از کتب رهبران و مبلغان بابیه مطابق معمول دوران خود تأکیدی بر ارجاع متن و بیان آدرس آن نداشته است، پیدا کردن آدرس بخش‌هایی از کتاب که نقل قول از کتاب‌های دیگر بود به سختی انجام گرفت، اما به لطف خدا به جز چند مورد انگشت‌شمار، بقیه نقل قول‌ها به منبع خود ارجاع داده شد.

نکته قابل ذکر دیگر آن که، اندکی پس از مرگ «باب» یکی از شاگردانش به نام میرزا حسینعلی نوری مشهور به بهاء‌الله با طرح دعوی جدیدی، ادعای ظهور دینی تازه نمود که بعدها به نام بهائیت مشهور گردید. روش‌های تبلیغی و موقعیت سیاسی و سایر شرایط زمانه باعث شد تا این فرقه‌ی نوظهور بسیار بیشتر از آیین بابی مطرح گردد. مطرح شدن فرقه‌ی بهائی، اندک زمانی پس از انتشار کتاب رجوم‌الشیاطین بود، لذا هیچ اشاره‌ای در متن کتاب به این فرقه نشده است. این نکته ما را واداشت تا جهت آشنایی بیشتر خوانندگان گرامی بخش مستقلی از کتاب را درباره بهائیت و چگونگی زایش آن از دل بابیه به عنوان بخش اول کتاب قبل از بخش دوم که همان رجوم‌الشیاطین می‌باشد، تقدیم نماییم.

این بخش خود شامل دو بخش می‌باشد؛ در بخش نخست نگاهی گذرا به روند سیاسی شکل‌گیری فرقه‌ی بابی و بهائی و در بخش بعدی، گذری تاریخی - انتقادی بر اعتقادات این دو فرقه خواهیم داشت. تصاویری نیز از صفحات اول و آخر نسخ خطی و سنگی در ادامه این مقدمه به نظر خوانندگان گرامی می‌رسد.

ضمن این که بر خود وظیفه می‌دانیم از کلیه عزیزانی که در تهیه‌ی این اثر با ما همکاری نمودند به ویژه اعضای خانواده‌مان که با چشم‌پوشی از حق خود، زمینه و فرصت انجام این کار را در اختیار ما قرار دادند و از بذل هیچ‌گونه کمکی دریغ نورزیدند، کمال تشکر را بنماییم.

| تصویر صفحه‌ی اول از نسخه‌ی خطی |

تصویر صفحه‌ی آخر از نسخه‌ی چاپ سنگی

45

با طالع خود میگردند و بر وفق محراب و در بیابان و در واد که چارسا، از ایشان مشکل میشد و از آن محراب الله که الحال ایشان از جسد فرشتههای طاهر و سوار بر منجلی که اگر کسی را ناگهی در اوت مشهوره باشد

که الحال ایشان از جمع فرزندهای باطله و سوار از نرد محمد، مکه اگر کسی را با کسی عداوت مستند باشد

و خراسته باشد که او را از مردم و اعتبار کند از راهی مذکور نیست و بعد از ما

انشاء الله يوفقني الله رساله ديكر ديرو اين مذهبا حقا و ايم تر

که جامع جمیع عقاید ماسته ایمان باشد. و مران رساله است

جائزہ محض ایشیائی خواتین کے لیے نہیں بلکہ تمام خواتین کے لیے ہے۔

کتابخانه از این برای من می‌کند تا با این کتابخانه

بعد از این هر ساله به خستنا و کوشیدم زیرا که

خندان سنا عکس کا حراز علی الاعمال

ممكن استندوا لهذا امر غير موضح

سید و امضا و کد م

اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا

وَقَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ

والله اعلم
بما

14

ترجمہ فرما کر جناب سید صاحب نے فرمایا کہ "میرزا محمد قاضی صاحب نے لکھا ہے کہ سید صاحب نے لکھا ہے کہ"

مددہ المحدثین آقای قاضی میرزا سید علی اکبر شمس الواعظین ابو القاسم مدد

محلب طبع و زبور انطاكيه كبريا ريح بيستم شهر شوال المكون

سنہ یکم از سید ویت و دود زامد